

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ»**

(м. Київ, 31 жовтня 2024 року)

Київ 2024

УДК 159.9:351.74.08
А43

DOI <https://www.doi.org/10.32782/31-10-2024>

*Рекомендовано до друку та
поширення через мережу Інтернет
Вченою радою ДНДІ МВС України
(протокол №8 від 12.11.2024)*

А43 **Актуальні проблеми психологічного забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів** : зб. матеріалів V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 31 жовтня 2024 р.). Київ : ДНДІ МВС України, 2024. 360 с.

У матеріалах конференції представлено теоретико-методологічні засади та практичні розробки щодо психологічного забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів відповідно до викликів воєнного стану та післявоєнного відновлення. Наведено напрацювання вчених і досвідчених практиків, присвячені підтримці оптимальної працездатності та формуванню професійно-психологічної надійності, стійкості, готовності правоохоронців до служби в кризових умовах. Матеріали конференції можуть бути корисними науковцям та практикам, викладачам закладів вищої освіти, здобувачам наукових ступенів, психологам.

*Матеріали викладено в авторській редакції з незначною коректурою.
Відповідальність за їхню якість, достовірність, академічну доброчесність,
а також відсутність у них відомостей, що становлять державну
таємницю та інформацію для службового користування, несуть автори.*

© Колектив авторів, 2024
© ДНДІ МВС України, 2024

Фомич М. В.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ПОСТРАЖДАЛИМ
ВНАСЛІДОК РАКЕТНОЇ АТАКИ ГОТЕЛЮ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ»
В МІСТІ ЧЕРКАСИ.....336

Шамілов Р. Ш.

ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ДКВСУ ТА МЕТОДИ
САМОРЕГУЛЯЦІЇ ОСОБИСТОСТІ.....339

Шинкаренко І. О., Байбарза Д. В.

ПСИХОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПОДОЛАННЯ
ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ У
ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ.....343

Шинкаренко І. О., Бурмистрова Є. В.

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ В РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА
РЕІНТЕГРАЦІЇ ПРАВООХОРОНЦІВ ПІСЛЯ УЧАСТІ У
БОЙОВИХ ДІЯХ.....345

Юрченко Л. І.

УМОВИ ТА ПАРАМЕТРИ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ
ОСОБИСТОСТІ.....348

Якубчик Т. В.

ПСИХОЛОГІЧНА СТІЙКІСТЬ ЯК РЕЗУЛЬТАТ
САМОПІДГОТОВКИ.....352

Яремко Р. Я.

ПРОБЛЕМАТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РЕІНТЕГРАЦІЇ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА РОЛЬ ВЕТЕРАНСЬКИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ І ЗАСОБІВ МАСОВОЇ
ІНФОРМАЦІЇ В ЇЇ ВИРІШЕННІ.....356

Фомич Микола Володимирович,

кандидат психологічних наук, доцент,

начальник кафедри психології діяльності в особливих умовах,

Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля

Національний університет цивільного захисту України

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1253-2656>

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ПОСТРАЖДАЛИМ ВНАСЛІДОК РАКЕТНОЇ АТАКИ ГОТЕЛЮ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ» В МІСТІ ЧЕРКАСИ

Війна в нашій державі засвідчила необхідність і важливість раннього кризового втручання як ефективної технології стабілізації психічного стану людини, яка переживає гостру стресову реакцію. За своєю суттю кризове втручання є видом психологічної допомоги та практичною реалізацією функції психологічного захисту населення як невід'ємної частини державної політики у сфері цивільного захисту населення [1]. Означену функцію у нашій державі реалізує центральний орган виконавчої влади у сфері цивільного захисту – ДСНС України.

За час повномасштабної війни психологи ДСНС понад 700 разів залучались до надання психологічної допомоги, яку отримали понад 255 тис. постраждалих.

21 вересня 2023 року по Черкащині ворог запустив 4 ракети, одна з яких призвела до трагедії. О 5:40 через падіння бойової частини російської ракети Х-101 класу повітря-земля, суттєвих руйнувань зазнала п'ятиповерхова будівля готелю «Центральний» в місті Черкаси, значна частина приміщень якого здавалася в оренду як адміністративні приміщення. В результаті атаки постраждало 11 людей, 13 – евакуйовано. З-під завалів було врятовано 1 людину. В сусідніх будинках повибивало шибки, зруйнувало дахи, згоріли павільйони на розташованому неподалік ринку, автомобілі. До рятувальної операції було залучено понад 30 рятувальників ДСНС України [3].

Для надання невідкладної психологічної допомоги постраждалим, попередження панічних станів серед населення та афективних реакцій власників торговельних площ на місце надзвичайної ситуації було направлено зведену групу психологів ДСНС, що включала 3 психологи ГУ ДСНС України у Черкаській області та 2 психологи Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України.

По прибуттю на місце була організована нарада, на якій було розглянуто організаційні питання психологічної допомоги, налагоджено взаємодію з психологами національної поліції, згідно із наказом [2].

За результатами наради було визначено такі напрямки роботи психологів: психологічне супроводження аварійно-рятувальних робіт;

екстрена психологічна допомога постраждалим з числа місцевих мешканців, які проживали поряд із готелем, робота з панічними та афективними станами постраждалих з числа власників торговельних площ як в самому готелі, так і торговельних кіосків ринку.

З метою проведення відповідної роботи психологи ДСНС були розосереджені по всій території проведення аварійно-рятувальних робіт.

При здійсненні психологічного супроводу аварійно-рятувальних робіт серед рятувальників на початковому етапі операції, було помічено психічне напруження, оскільки не було точно відомо про кількість осіб, які перебували у готелі та чи будуть знайдені загиблі. У процесі проведення розбору завалів з п'ятого по другий поверх, з кожною годиною роботи напруження спадало, так як загиблих чи тяжко поранених знайдено не було. Робота психологів полягала у спостереженні за динамікою психічних станів рятувальників, психологічній підтримці осіб, які перебували на відпочинку з метою відновлення працездатності.

Серед основних психічних реакцій мешканців прилеглих до готелю будинків, найближчий з яких знаходиться на відстані всього 50 метрів, виділялися гострі короточасні і затяжні емоційні розлади (стурбованість, страх, тривога). Експрес-діагностика психічних станів серед населення проводилася візуально або за поведінковими проявами. Негативні психічні стани і реакції серед постраждалих і їх глибина визначалися фахівцями за психологічними особливостями конкретної людини, особливою значущістю даної екстремальної ситуації, установками на її подолання. Гостра реакція на стрес спостерігалась у людей літнього віку та дітей, які були налякані звуком вибухової хвилі, виявляли рухові розлади у вигляді тремору рук, деякі були травмовані від вибитого скла у будинках. Таким постраждалим в першу чергу надавалась медична допомога. Серед доцільних кризових інтервенцій були використанні стабілізаційні техніки, психологічні бесіди, що дозволило взяти під контроль негативні переживання постраждалих.

Найскладнішу і наймасовішу категорію постраждалих склали підприємці-власники торговельних площ як у самому готелі, так і ринку. Після поширення інформації про влучання, підприємці масово почали з'їждати на місце події та проривати поліцейський кордон для «рятування» свого майна на ринку, виявляючи високий рівень вербальної агресії та психоемоційної напруги. Для локалізації агресивних проявів збудженого натовпу психологами було виявлено та проведено індивідуальну роботу із найбільш активними учасниками, один з яких повідомив психологам, що лише вчора завіз до торговельного павільйону, який зараз горить, майно взяте в кредит на понад 100 тис. доларів.

Основний зміст роботи з такими постраждалими полягав в емпатичній підтримці, роз'ясненні дій рятувальних підрозділів спрямованих на порятунок

майна, нормалізації функцій самоконтролю. Психологами національної поліції роз'яснювались норми чинного законодавства щодо перешкоджання діяльності правоохоронних органів. Спільними діями психологів було відновлено громадський порядок, стабілізовано психоемоційний стан постраждалих та сформовано довіру до психологів.

Однак інформаційний вакуум щодо майна підприємців, яке вціліло, порядку його рятування, виплати компенсацій поступово призводив до виникнення різноманітних чуток серед підприємців. Хтось почув, що нібито окремих громадян запускають до вцілілої частини будівлі готелю задля того, щоб забрати майно, відразу виникли суперечки, чому одним дозволяють його забрати, а іншим ні. Доведені до відчаю люди кинулися з криками та погрозами до штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації. За таких умов психологам ДСНС довелося оперативно втрутитися в ситуацію, яка могла вийти з-під контролю і призвести до непрогнозованих наслідків.

Так, психологами з одними підприємцями було проведено роз'яснювальну роботу щодо неправдивості отриманої інформації, з іншими – організовано консультування з посадовими особами штабу НС щодо порядку рятування їхнього майна, третіх із дозволу штабу було проведено до тильної сторони будівлі готелю, прохід до якої був перекритий, що дозволило переконатись окремим підприємцям у цілісності їхнього офісу та майна в ньому.

Таким чином, правильно підібрані диференційовані кризові заходи дозволили припинити конфлікт поведінку серед постраждалих-підприємців та стабілізувати обстановку. Загалом під час роботи психологів ДСНС з постраждалими внаслідок ракетної атаки готелю «Центральний» в місті Черкаси було надано допомогу 117 громадянам.

Список використаних джерел:

1. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс України від 02.10.2012 № 5403-VI : станом на 21 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>.

2. Про затвердження Порядку взаємодії психологів Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Національної поліції України під час дії воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях з питань надання психологічної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій : Наказ М-ва внутр. справ України від 19.07.2023 № 594. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1313-23#Text>.

3. У Черкасах уламки ракети впали на будівлю готелю. *Суспільне Черкаси*. URL : <http://surl.li/vddacm>.